

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА И СТРУЧНА СЛУЖБА КРУШЕВАЦ

37000 Крушевац, Чолак Антина 41, тел: 037 427 811 факс: 037 421 912 e-mail: kontakt@poljostanica.com

БРОЈ 3

БИЛТЕН

МАРТ 2020

САДРЖАЈ

1. Предности малчирања земљишта у повртарској производњи - Сњежана Вујиновић, дипл.инж.....	3
2. Заштита усева пшенице од биљних болести - Сандра Милетаковић, дипл.инж.....	4
3. Прекалемљавање воћака – Живомир Николић, дипл.инж.....	5
4. Радови у јагодњаку почетком вегетације - Момир Недић, дипл.инж.....	6
5. Доминантне цене воћа и поврћа (кванташке пијаце).....	7
6. Доминантне цене живе стоке (сточне пијаце).....	8

**ПРЕДНОСТИ МАЛЧИРАЊА ЗЕМЉИШТА У
ПОВРТАРСКОЈ ПРОИЗВОДЊИ**

Покривање или малчирање земљишта је агротехничка мера неге биљака којом се покрива површина око биљака различитим органским или неорганским материјалима. Ова мера се препоручује као корисна јер повећава температуру земљишта за неколико степени, олакшава међуредну обраду и побољшава водно-ваздушни режим земљишта.

Свака врста малча има своје специфичности. Раније сазревање и ранија производња су две главне предности коришћења црних и провидних малч фолија. Применом црних, прозирних или полупрозирних фолија повећава се температура земљишта што изравно утиче на бржи раст биљака раније сазревање плодова, повећање приноса и самог квалитета плодова. Прекривањем површине земљишта смањује се испаравање (евапорација), спречава ерозија и смањује испирање хранљивих материја из земљишта.

Предности малчирања земљишта су:

- ранија берба – повећање температуре земљишта прекривеног фолијом узрокује интензивнији раст и развој биљака а самим тиме и ранију бербу плодова
- смањена евапорација – испод фолије је евапорација смањена што утиче на задржавање влаге у земљишту. Иако се у земљишту влага задржава, за интензивну производњу је неопходно користити систем за наводњавање кап по кап, посебно у затвореном простору где су падавине недоступне
- сузбијање корова – испод фолије корови могу да никну али висока температура испод црне фолије и недостатак светлости спречава њихов даљи раст и развој
- смањено испирање хранљивих материја – испод фолије се углавном примењује систем за наводњавање кап по кап кроз који је уједно могуће истовремено користити и течна ђубрива и на тај начин прихрањивати биљке
- смањено сабијање земљишта и стварање покорице – земљиште испод фолије остаје рахло јер падавине не нарушавају структуру земљишта
- чистији и здравији плодови – берба плодова је лакша и плодови су чистијег и лепшег изгледа

Малчирање земљишта у производњи поврћа има велики значај за раст и развој биљака. Све ове предности доприносе повећању плодности земљишта, бољем расту и развоју биљака, већем приносу и бољем квалитету плодова. За покривање земљишта користе се различити органски и синтетички материјали. Од синтетичких материјала користе се фолије које могу бити различитих боја, а најчешће се користе црне. Боја малча утиче на температуру испод и изнад малча кроз апсорпцију, пренос и одбијање сунчеве енергије, такође утиче и на микросредину која окружује биљке. У повртарској производњи поврћа најчешће се користи црни пластични малч који веома добро сузбија коров. Пластика црне боје упија велики део сунчеве радијације, укључујући и видљиву, инфрацрвену и ултраљубичасту светлост. Температура земљишта прекривеног црном пластиком током дана може да буде и за 3°C виша на дубини од 5 cm и за 1,7°C виша на дубини од 10 cm у односу на непокривено земљиште на истим дубинама. Веома је важно да приликом малчирања земљишта, фолија буде у што директнијем контакту са земљиштем, односно да се између фолије и земљишта налази што мањи јаз како не би долазило до накупљања сувишне влаге.

У пољопривредној производњи се могу користити и органски покривачи као што су пшенична слама, разни отпаци од кукуруза, ливадско сено, тресет, струготина...Ови материјали доприносе уједначеној влажности земљишта у дужем периоду. Такође, земљиште се обогаћује органским материјама, поправља му се структура, побољшава растреситост и прозирност, спречава се приземна влажност ваздуха и спречава појава болести. Избор материјала за покривање земљишта зависи од његове цене, способности да одржи и побољша структуру земљишта и смањи употребу хемијских средстава.

ЗАШТИТА УСЕВА ПШЕНИЦЕ ОД БИЉНИХ БОЛЕСТИ

До пре пар година се веровало да пшеницу не треба штити ни од биљних болести ни од штеточина и корова. Међутим, пракса је последњих година показала да баш и није тако. Да би смо имали стабилније, веће и квалитетније приносе морамо да штитимо пшеницу од биљних болести, штеточина и корова.

У принципу све зависи од природе и њених ћуди, али ми као агрономи можемо да помогнемо пшеници, пољопривредним произвођачима и држави да се негативно дејство биљних болести умањи. У првом делу вегетације пшеницу нападају три групе болести: рђа, пепелница и лисна пегавост.

Рђа се више јавља када је влажније време. Опасна је јер прави ранице у виду пега рђасте боје на стаблу и листу које су са наличју листа отворене и кроз њих пшеница губи воду. Пролећа 2014., 2015., и 2016. године су била изузетно повољна за развој посебне рђе пшенице, а то је жута рђа пшенице. Благе зиме без мраза су пресудно допринеле да се паразит одржи на пшеници и спонтаној флори, а кишно пролеће је погодовало наглom ширењу ове болести.

Пепелница се јавља сваке године, обично на нижим спратовима, али ако захвати лист заставичар и евентуално клас, прави велике штете. Зато се она мора држати под контролом.

Пегавост листа и стабла су такође лимит приноса, али уколико пшеница полегне тада озбиљно узимају данак.

Прво прскање изводимо до фазе другог коленца. Ту је важно да се прска таквом количином воде и таквим уређајима који ће омогућити да течност дође до доњих спратова пшенице. Немојте чекати да видите симптоме болести, када их видите обично је касно. За ово прскање можемо користити неки од следећих препарата: Falcon или Duettultra или Operamax или Bumper. Препарате копристити у концентрацији по препоруци произвођача.

Друго прскање пшенице изводимо на почетку цветања пшенице. Оно је важно јер се са њим сузбија фузариоза класа, гљивично обољење пшенице које јој знатно смањује принос и квалитет. Болест се јавља и почиње свој развој у доба цветања пшенице. У Србији је то у првој половини маја месеца. Цвет пшенице је као отворена рана и то су улазна врата за фузариозу класа. Гљива егзистира на тек приметним млечним зрнима пшенице, а за нас најважнија манифестација симптома је у вршидби. Заражена зрна су штура, неналивена са видљивом розе навлаком. Та зрна имају мању хектолитарску тежину и мањи квалитет јер гљива испушта микотоксине који смањују технолошки квалитет зрна, тако да често та пшеница није за људску употребу. У класу се налазе и здрава и оболела зрна, а неретко је цео клас захваћен и тада су штете највеће. Болест се јавља сваке године, али јој погодују чешће, чак не обилне кише и ране јутарње магле које су честе у првим данима маја. Истовремено рђа, пепелница и лисна пегавост и даље нападају пшеницу. За друго прскање можемо користити неки од следећих фунгицида и потребно је добро оквасити клас: Prosaro или Osiris или Zamir или Duettultra. Препарате копристити у концентрацији по препоруци произвођача.

Сандра Милетаковић, дипл.инж.

ПРЕКАЛЕМЉАВАЊЕ ВОЋАКА

Прекалемљавање воћака се изводи уколико је извршен погрешан избор сорти за одређене агроеколошке услове. Ако желимо да заменимо постојећу сорту новом, која је траженија на тржишту, као и за уношење нових сорти опрашивача у постојећем засаду. Нажалост, често се дешава да се приликом набавке садног материјала, уместо тражене сорте, добије нека друга, па је прекалемљавање неминовно.

Најчешће се прекалемљавају јабука, крушка и шљива, а ређе трешња, вишња и бресква. Треба знати да се вишња може прекалемити на трешњу, а већина трешња на вишњу не може. Шљива се не може калемити на кајсију, а кајсија на шљиву може. Већина сорти крушака може се прекалемити на дуњу, док дуња на крушку не може. Приликом прекалемљавања треба да се води рачуна да се сорте подударају по бујности, времену цветања, као и времену завршетка вегетације.

Најбољи ефекат се постиже код млађих воћака, мада се прекалемљавање може извести све до десете године. Код старијих воћака пре прекалемљавања неопходно је извршити припреме скраћивањем грана крајем фебруара и почетком марта, док се код млађих стабала истовремено врши припрема и прекалемљавање. У зависности од развијености стабала прекалемљавање се може извршити директно на деблу, раменим гранама и на гранама у круни.

Дебљина грана на којима ће се извршити прекалемљавање не треба да буде дебље од 8 цм и да су доње дужице, а горње краће.

Да би прекалемљавање успело потребно је на грани која се прекалемљава оставити неколико слабо развијених гранчица у доњем делу. Њихова улога је да хране стабло док се не развију гране из калема, да спречавају развој водопија, а посебно да штите дебло од сунчевих ожеготина.

Време извођења- прекалемљавање је када сокови у биљци крену. Калемљење се може обавити и у августу на спавајући пупољак. Ово калемљење се посебно препоручује за коштичаво воће (трешња, вишња, бресква и кајсија).

При калемљењу у пролеће примењују се различити начини калемљења (калемљење под кору, на исечак и у процеп). Најбоље резултате даје калемљење на исечак. Број калем гранчица на прекалемљаваној грани треба да буде од две до четири, па и више. Калем гранчице се чврсто везују рафијом или специјалним тракама од пластике. После везивања сви пресеци се премазују калем воском. Уколико калемљење не успе на овај начин, онда се може поновити у августу на спавајући пупољак.

У току године треба уклањати младаре старе сорте, а у наредних неколико година формирати жељени облик круне.

Дипл.инг.Живомир Николић

РАДОВИ У ЈАГОДЊАКУ ПОЧЕТКОМ ВЕГЕТАЦИЈЕ

Почетком вегетације произвођаче јагода у својим засадима чека важан посао који се односи на чишћење и резидбу бокора. Овај посао се у нашем крају обавља почетком марта месеца, односно када прође опасност од појаве јаких мразева.

Пролећно чишћење бокора је веома битна мера којом се одстрањује старо, оштећено и сасушено лишће, а оставља се само најмлађе и физиолошки најактивније лишће. Најбољи резултати се постижу потпуним одстрањивањем старијих листова и лисних дршки које кад се сасуше могу бити скровиште за инсекте и патогене организмиме. Код јагода посађених у претходној вегетацији, ово је и једини помотехнички третман који се спроводи у рано пролеће. Касније се приступа редовном уклањању столона које се изводи 3-4 пута до бербе.

Код двогодишњих јагода, поред уклањања старог лишћа, обавезна мера је и резидба бокора којом се одстрањују сувишне бокорнице. Као резултат ове мере добиће се бокор растерећен прекомерног броја цвасти чиме ће се повећати могућност добијања крупних и квалитетних плодова. Резидба бокора се изводи оштрим ножем након чега се остављене бокорнице учвршћују као при садњи, а пожељно је бокору додати мало ситне земље или супстрата ради што бољег укорјењавања преосталих бокорница. При одабиру предност треба дати добро укореењеним бокорницама са одговарајућом позицијом у бокору. У зависности од сорте, остављају се 2-4 добро развијене бокорнице. Одстрањене бокорнице, уколико имају добро развијен коренов систем, могу се искористити за попуну празних места.

Изглед бокора јагоде

пре чишћења

након чишћења

МомирНедић, дипл.инж.

**Cene voća i povrća - kvantaške pijace u Srbiji
za period 02.- 08.03.2020. godine**

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>					<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Leskovac</i>	<i>Šabac</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	120	120	120	110	135	130	100
Grejpfrut (Grapefruit)	100	100	90	85	170		130
Jabuka-Ajdared(Apples-Idared)	50			45	50		
Jabuka-delišes zlatni(Apples-Delicious gold)	75			45	40		
Jabuka-Greni Smit(Apples-Granny Smith)	60			45			
Jabuka-ostale(Apples-other)	90	40	60	45		60	30
Jagoda (Srawberry)	400						
Kivi (Kiwi)	170	150	140		130	150	
Kruška (Pear)	170	170	160	150			150
Limun (Lemon)	140	130	140	130	120	170	
Mandarina (Tangerine)	135	130	140	130		170	130
Nar (Pomegranate)			180	150			
Orah (Walnut)	800				800	800	900
Pomorandža (Orange)	95	80	75	70	160	120	100
<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>					<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Leskovac</i>	<i>Šabac</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Brokoli (Broccoli)	160		180		140		
Celer (Celery)	80	100	60	40	70	250	
Cvekla (beet)	30	35	35	20	30		40
Karfiol (Cauliflower)	150	150	170		60	150	200
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	130		110	140		200	
Krompir (Potato)	45	40	40	25	35		50
Kupus (Cabbage)	25	25	30	20	25	30	
Luk beli (Garlic)	550	350	350	400	220	300	350
Luk-crni (Onion)	45	50	45	30	30	50	50
Paprika-babura (Pepper-babura)	260					320	
Paprika-ostala (Pepper-other)	260		260		80		
Paradajz (Tomato)	150		120	130		200	180
Pasulj-beli (Beans white)	200	250				250	280
Patlidžan (Egplant)	150		160		85		
Praziluk (Leek)	65	70	40	40	60		
Rotkvice (Radish)	30		12	8		25	
Spanać (Spinach)	80		40	30			
Tikvice (Zucchini)	175	190	200			150	
Zelena salata (Lettuce)	28		18	11		30	
Šargarepa (Carrot)	30	35	30	25	35		50

